

Skonnartir til Grønlandsveidu.

Arbeisleysir fiskimenn seta
alla veiðuna í pant.

Hví hjálpir lögtingið og
státur ikki.

„Bert er bróðurleyst bak!!!“

Nú í fleiri ár hava fiskimenn gingið heima arbeidsleysir. Teir eru ikki slopnir við nøkrum skipi vegna plástrót. Skipini eru gomul øll somul — nøkur fá nýbygd undantikin — tess vegna mega nøkur leggjast burtur nú, og nøkur fjør, nøkur fyrr og nøkur seinri. Nøkur smokka til botns soleiðis av og á. Nakrir menn fylgja við. Ja, tað eru vit nú so von við, at eingin tekur tað uppá tunguna longur. Slíkt hoyrir til. Soleiðis hefur gingið, og soleiðis verður at ganga. Tað er lagna okkara, soleingi sum skilið er, so sum tað er her á landi. »Fornýelse at den færøske Fiskerflaade«. Ja, hvar er tað málið? Jú, »Sagen udsættes til næste Aar!!! Einaferð fyri kortum varð eg so illa krøystur, tí eg hitti uppá at siga: »Sagen udsættes til næste Aar«, at eg nærum lovaði, at eg aldri skuldi siga hesi orðini aftur; men vanlukkutíð, tey eru ring at leggja av, tí eg havi lært tey uttanast. Tey eru at lesa hvort ár — fleiri ferðir um árið í teim bløðum, sum skriva lögtingstíðindi. Eg veit ikki, hví bløðini skriva slíkt. Ja tað mega tey um. Eg skal royna at koma aftur til sakina. Tað vóru danskar skonnartir, eg ætlaði at skriva um. Frætt er til Føroyar, at vónir kundu vera um at læna danskar skonnartir til fiskiveiðu serliga við Grønland. Vit höðu tí harra J. P. Davidsen á Sandi fregnast um líkindi í so máta. Hann fór onnur erindi til Danmarkar. Hann fekk »Danmarks Riges Fiskeribank« til at jatta tey neyðturviliga lán bæði til úgerð og fyri leigu o. s. fr.; men reidarbarnir tykjust at krevja so stóra leigu fyri hesar skonnartir, at tað má tykjast hættisligt at taka við hesum tilboðum. Higani ár bygdini vóru menn, ið eisini søktu fiskarbankan. Teir vóru takksamir fyri stóðuna, fiskarbankan tók. Hann kundi ikki gera meir og betri enn at bjóða at læna tann neyðturviliga pening. Men treytirnar frá skonnartaeigarunum tókst teim ov hættisligar. Teir máttu tí halda av og royna at fáa sær pláss aðrastaðni. Hvussu tað gekkst, kemur ikki sakini við; men tað kundi gingið verri, og vit vita, at hópur av fiskimönnum víða hvar í Føroyum ganga heima vegna plástrót.

Vit hava frætt, at menn hava tikið við tilboðnum skonnartum viðvíkjandi og ætla at royna Grønlandsveiðu við teim. Kanska tað kann eydnast við samráðing at fáa skonnartirnar

til lagaligari kor. Men eitt er at gera. Arbeisleysir heima ber ikki til at ganga. Heldur vilja menn royna at fara, um so vónirnar ikki eru sum tær kundu verið, ífall lögtingið hevði gjørt skuldu sína. Allastaðni fella um mentaðum londum — hava menn lógir um arbeidsloysisstundning. Høvdu vit slíkar lógir í Føroyum, tykist mær, at arbeidsloysisstundningurin átti at verið veittur á tann hátt, at skip vóðu leigað ella keypt og út-reidd fyri lögtingsins rokning ella við lögtingsins stundningi. Staturin letur nógvar milliónir árliga árs í arbeidsloysisstundning. Hvát høpi er í tí, at vit, sum eru eitt amt í ríkinum, ikki skulu eiga part í hesum stundningi. Hetta er hópisleyt sum mangt annað her á landi. Feilurin er tann, at vit hava eitt konservativt lögting, sum lítið ella einki — minst møgulegt — vil hava at gera við tey mál, sum eru til gagns fyri hin minna mannin í Føroyum.

Tað er ikki long tíð síðan, at ein fiskimaður skrivaði her í blaðnum um tey trøngu kor, hann og hansara kona og børn liva í. Hann liggur sjúkur, og eingin í húsinum kann vinna eitt oyra. Hann nevndi tann mun, ið er millum hann og ein danskan arbeidsmann ella fiskimann: meðan ein danskur maður fær góðan styrk um vikuna, tá hann er sjúkur, má ein Føroyingur liggja og siggja uppá, at kona og børn ganga svong og kold, tá ið hann er sjúkur og einki kann vinna til seg og síni. Invalidrentulóg og lógin um arbeidsloysisstundning koma ikki at galda í Føroyum, meðan afturhaldsmenn hava fleirtal á Føroya lögtingi. Harfyri mega nú føroyskir fiskimenn annaðhvørt ganga heima í summar — og teir og teirra svøla næsta vetur — ella mega teir leiga skonnartir frá Danmark og seta alla veiðuna í pant fyri leigu og úgerð. Føroya Fiskimannafelag hevur tikið væl undir við teim arbeidsleysu fiskimönnum. Hetta er til miklan heiður fyri F. F. Her hevur felagið sýnt, at tað ikki tveitir ábyrgdina frá sær. Men hvat ger Føroya lögting? Lögtingsmenn vilja óivað siga, at hetta málið hevur enn ikki verið til viðgerð á lögtingi. Arbeisleysir fiskimenn, sum vegna arbeidsloysis, eru noyddir at leiga dýrar skonnartir fyri ikki at leggja heima í summar, eiga at venda sær til lögtingið við umsókn um stundning. Eg ivist ikki í, at ífall lögtingið t. d. veitir liggju túsund krónur í stundning, so veitir staturin annaðslíkt. Vit eiga sama rætt til arbeidsloysisstundning sum aðrir danskir statsborgarar; men arbeidsloysisstundningurin er hjálp til sjálvhjálpi, tað vil við øðrum

ÚR SUDUROY

Máling

Tapet

Linoleum

TH. 81. Poul Arne Poulsen.

orðum siga, at vit Føroyingar kunna einki fáa, fyrr enn lögtingið byrjar við hesum stundningi; tí mega vit skorðaða tingið og krevja, at tað ger sína skyldu: „Ger tina skyldu og krevj tina rætt!“ Hetta eru loysunarorð arbeidsmanna í øðrum londum. Teir gera sína skyldu og krevja sín rætt. Føroyskir fiskimenn og arbeidsmenn gera sína skyldu; men teir fáa aldri sín rætt; tí teir krevja hann ikki, teir lata afturhaldsmenn ráða í landinum, og sjálvir ganga teir svangir og kaldir: »Bert er bróðurleyst baka; ja, bert er smámannsins bak; men nú má hin ognarleysi vakna og krevja sín rætt.

J. H. Danbjørg.

Tíðindi.

Kolagrevsturin á Tveroyri.

Verkfrøðingur saman við professara er komin at hyggja at kola- og leirlikindinum her á Tveroyri.

Teir sigast at undrast á nøgdina og kvaliteten. Sjálvir umboða teir miklan pening, so tað vanliga spursmálið ímillum fólk her er:

Munnu teir fara at seta pening í virki?

Tað hevði komið væl við í hesum trøngu tíðum, um kolagrevsturin kom í lag fyri álvara.

Týsmorgunin 26. febr. fór hitt fyrsta skipið av Trongsivágsfjóri.

Tað var »Godthaab« hjá N. J. Mortensen, a/s.

Arbeiði við at gera skipini klár til siglingar gongur annars yvir háls og herðar.

Náttúran sum konkurentur imóti ísvirkinum.

Í ár hevur verið tilfíkur kuldi, at øll Vágsskipini hava fingið ís tiknan av Vágsvatninum. Á Tveroyri taka tó øll skipini »kunsting« ís.

Sigi so, at Jóannesar Paturssonar ferðir um Føroya land fyri at verja kongsjóðina móti teim ognarleysu var til einki!

Á hesum ferðum kom hann ímóti vilja sínum at vera boðberari um hitt bíliga danska kjotið, ið fátaek kanna fáa. Á fundinum á Tveroyri greiddi

hann frá, hvussu hann og A. Samuelsen høvdu aftrað seg við at gera nakað fyri at fáa Føroyingum henda bíliga mat.

Hetta loypti hvøkk í tey treingjandi. Jóannes landstingsmaður og Andras fólkatingsmaður finga skortfíngjuna fyri teirra stóðu yvir uppskotinum hjá tí hjartagóða danska radiomanninum um at veita teim treingjandi hjálpi, men ferð kom í fólk frá bestilla. Sum tað ljóðar frá, eru tey flestu sóknarstýrini úti um seg eftir hesum kjoti.

Sig so at bóndin ferðaðist til einkis. Skuldi ikki sóknarstýrini goldið honum ferðautreiðslurnar?

Jens Peter Bentze,

Kvalbæ, skuldi vera besti-maður við »Hamranesje«. Men mongum brestur ætlan. Sama dagin, sum hann skuldi leggja frá landi, stakk hann upp at bløða, frá maganum ætlandi. Ístaðin fyri at sleppa út at vinna sær, konu og børnum føði — sjógvurin er hjá hesum manni sum hjá flestu Føroyingum einasta álitið — mátti hann norður um fjørð á sjúkrahús.

„Kittewake“

Í Vági kom inn á Tveroyri við manni, ið hevði mist nakað av spælinum á fótablaðið. Hann slapp tó við aftur aftaná, at hann hevði verið hjá læknarum, meðan kokkurin mátti í land vegna vatn í knænum.

Kolatrot.

Eftirspurningurin eftir koli frá kolabrotinum her hevur í seinastuni verið so stórur, at teir menn, ið hava brotið kol í vetur, ikki hava kunna komist út fyri at fingið til vega tað neyðturvandi nøgdina. Flest øll skipini her á firðinum »taka« føroyskt kol.

Skipini

Á Tveroyri og Vági eru nú tey flestu sigld ella vera klár til at sigla. Nógva hava ligið og biðað eftir veðrið — óveðrið hevur dunað og leikað so, at tað ikki hevur verið tespuligt hjá í hvussu er teim smærru sluppunum at loyst frá landi.

Táttayrking og festulávint.

Gamalt hevur verið hjá Føroyingum at »ironisera« yvir ymsk viðurskifti í táttum. Hesin siður er minni enn so útdýrdur enn. Í hesum døgum runga ymsir nýyrktir táttar, hvassir og rámandi í orðafelli, ímillum hin káta ungdómur og yvir ymsar lagnar atburðir. Á festulávtini nú var frægdið so stórt, tá ið ein nýyrktur,

yvir 100 ørindir, táttur yvir stríðið á sleipistóðni fyrstu ferð ljóðaði á gólvi í almennari dansustøvi.

Nøkur orð til harra L. S.

Í »Dimmalætting« nr. 15. í ár leypa tygum upp eins og trillið, ið leyp úr eskjuni á sinni, og øðin er eins og í nøkrum nykbrandi, ið fúkandi fer eftir loftinum við eldgosi og neistaroki bæði úr nœsini og halanum. Tygum brigsla mær, at eg havi lopið á blaðstjóra »Dimmalættingar«, ið burtur er staddur, og tessvegna ikki kann verja seg móti áløpum.

Nú vita tygum væl, at eg havi ongan »fartplan« — ella ferðætlan — til blaðstjóran av »Dimmu«. Væl veit eg, at »Dimma« er autoriserað og góðkend av amtinum, og at øll, sum ætla sær á tvangsauktión, mega halda »Dimmu«. (Í parantesi loyvi eg mær her at skoyta uppá, at hetta er tað, sum eigur livið í »Dimmu« og hennara blaðstjóran bæði nr. 1 og nr. 2).

Men fyri at koma aftur til sakina, so skal eg við tað sama siga, at eg ikki veit av, at fólk skulu »anskaffa« sær ferðaplan til blaðstjóra »Dimmalættingar«, sjálvt um blaðið er autoriserað, góðkent o. s. fr. bæði av verðsligum og kirkjuligum autoritetum.

Í »Dimmalætting« stóð ein oddagrein við ymskum áløpum á javnaðarorrsluna í Føroyum. Greinin var skrivað við ongari undirskrift, t. v. s., hon var ein blaðstjóraregrein. Hvør er blaðstjóri? Jú, tað lesa vit aftast í blaðnum. Har stendur: »Ansvarlig Redaktør: Poul Niclasen«.

Hvussu eg stavaði og legði saman, so fekk eg einki annað út av tí enn tað, at hr. Poul Niclasen stóð sum rithovundur av nevndu grein. Harfyri kunna tygum, hr. L. S. sparka eftir mær, so mikið, sum tygum vilja, tygum sparka í leysa luft, og eg kann ikki øvunda tygum tann stutt-leikan.

Av tí, at eg, sum eg her havi frageitt, ikki visti av, at tað vóru tygum, ið høvdu smeytt tygum til at vera »blaðstjóri«, uttan at lata fólk vita av tí, kunna tygum ikki seia orðið »Snigangreb« omanfyri greinir tygara, uttan so er, at tygum adressera greinina til tygara sjálvs.

Hvat ið viðvíkur »at bruge en farlig Kæve« og »at albre sig frem til en offentlig Position«, sigi eg tygum takk í líka máta, ella á góðum føroyskum máli: »Takk, og tygum á sama hátt«! At harra Poul Niclasen »er ammet op af Rigmænd«, havi eg ikki talað ella skrivað eitt orð um. Har má eg biðja tygum gera so væl at lesa um aftur.

Eg fari at enda við einum spurningi til tygara, hr. L. S.: Hver hevur lært tygum at »siga«, at fólk hevur »Kæve«? Er tað siður sambandsmanna at nýta slík orð? Eg spyrji bara.

J. H. Danbjørg.